

Bölüm 5

RESTORASYON ve RENOVASYON DEĞERLENDİRMESİ: AMASYA TAŞHAN ÖRNEĞİ

Özlem DEMİR¹
Fazilet KOÇYİĞİT²

GİRİŞ

Tarih boyunca 14 medeniyete ev sahipliği yapan Amasya kentinde yapılı çevrenin, kentin topoğrafyasından dolayı çok fazla yayılmadığı görülmektedir. Kentin topoğrafyasından kaynaklanan bu kısıtlayıcı durum, şehirde var olan tarihi yapıların, özgün kullanımlarına benzer veya farklı işlevlerde yeniden değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Kültürel varlıklar bağlamında oldukça zengin olan kentte, var olan tarihi yapıların bazıları restore edilerek günümüz kullanım koşullarına uygun hale getirilmeye çalışılmıştır fakat bu anlamda da eksiklerin bulunduğu gözlenmektedir. Bu çalışmada, Amasya kent merkezinde bulunan tarihi Taşhan'ın restorasyon ve renovasyonu üzerine bir değerlendirme yapılacaktır.

1. OSMANLI DEVLETİ'NDE TİCARET: ŞEHİR İÇİ HANLARI

Osmanlı Devleti'nde kentlerin ticaret merkezleri genellikle bedesten, han ve arastadan oluşmaktadır. Bu yapılara ek olarak ticaret merkezlerinde pazar ve panayır alanlarının da bulundu-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

² Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Kültürel varlıklar açısından zengin olan kentte, turizmin kent ekonomisine sağlayacağı katkı da göz önüne alınarak; diğeri tarihi binalara dair alınan renovasyon kararları, Taşhan örneğinde yapılabilecek öneriler doğrultusunda tekrar değerlendirilebilir. Unutulmamalı ki kültürel varlıklar şahıslara ait olmayıp tüm insanlığa ait birer kültürel mirastır. Bu bağlamda Amasya Taşhan da insanlığa ait bir miras olup tarihi yapının dönemini yansıtan sosyo-kültürel ve fiziksel öğeleri yaşatılarak gelecek nesillere aktarılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Altman, I. Rapoport, A., & Wohlwill, J. F. (Ed.). (1980). *Environment and culture*. New York: Plenum Press.
- Akar, T. (2009). "Osmanlı Kentinde Ticari Mekânlar: Bedesten, Han, Arasta, Çarşı Mekânları Literatür Değerlendirmesi", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C:7, S.13: 267-292.
- Ersoy, B. (1994). *Osmanlı Şehir-İçi Hanları: Plan Tasarımı İle Cephe Ve Malzeme Özellikleri*. *Sanat Tarihi Dergisi*, S:7: 75-98.
- Ersoy, B. (1995). *Osmanlı Şehir-İçi Hanlarından Önemli Bir Örnek: Amasya Taşhan*. 9. Milletlerarası Türk Sanatı Kongresi, C:II. S.84: 81-92.
- Fischer, C. S. (1976). *The urban experience*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Groat, L. N., & Wang, D. (2002). *Architectural research methods*. New York: J. Wiley.
- Güran, C. (1976). *Türk Hanlarının Geliřimi ve İstanbul Hanları Mimarisi*.
- Moughtin, C., Oc, T., & Tiesdell, S. (1999). *Urban design: ornament and decoration* (2nd ed). Oxford ; Boston, Mass: Architectural Press.
- Nasar, J. L. (1988). *Environmental aesthetics: theory, research, and applications*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
- Rapoport, A. (1977). *Human aspects of urban form: towards a man-environment approach to urban form and design* (1st ed). *İçinde Urban and regional planning series: C. v. 15* (1st ed). Oxford ; New York: Pergamon Press.
- Proshansky, H. M. (1976). *Environmental psychology: people and their physical settings* (2d ed). New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Proshansky, H. M., Fabian, A. K., & Kaminoff, R. (1983). *Place-identity: Physical world socialization of the self*. *Journal of Environmental Psychology*, 3(1), 57-83. [https://doi.org/10.1016/S0272-4944\(83\)80021-8](https://doi.org/10.1016/S0272-4944(83)80021-8)
- Sanoff, H. (1977). *Methods of architectural programming*. *İçinde Community development series ; 29*. Stroudsburg, Pa: Dowden, Hutchinson & Ross.
- Şimşek, M. (2014). *Ribatlardan Taşhan'a... Bir Yolculuk ve Restorasyon Öyküsü*, Amasya Valiliği.

Sanat Tarihi Araştırmaları

- Tuan, Y.-F. (1977). *Space and Place*. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Urak, G. (1994). *Amasya'nın Türk Devri Şehir Dokusu ve Yapılarının Analiz ve Deęerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Őniversitesi, Ankara.